

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

23. september 2019

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 4 (Aktstykke nr. 162) af 19. september 2019

Spørgsmål

Vil ministeren oplyse det opdaterede demografiske udgiftstræk i procent og mia. kr. med 2 decimaler for henholdsvis stat, regioner og kommuner i hvert af årene i perioden 2020-2025?

Svar

Væksten i det demografiske træk er et beregningsteknisk mål, der opgør, hvor meget ressourceanvendelsen til det samlede offentlige forbrug rent mekanisk vil ændre sig, hvis befolkningen ændrer sig, og det forudsættes, at den reale udgift pr. bruger er fastholdt uændret, dog med en korrektion for delvis sund aldring.

Beregningen af det demografiske træk er opdateret som en del af det *Opdaterede 2025-forløb, august 2019* med DREAM og Danmarks Statistiks Befolkningsprognose 2019 samt seneste nationalregnskabstal for det offentlige forbrug i 2018.

Befolkningsprognose 2019 indebærer nedjusterede forventninger til antallet af børn og ældre i de kommende år. Børn og ældre har typisk et større træk på det offentlige forbrug end personer i den erhvervsaktive alder. De nedjusterede forventninger til antallet af børn og ældre i de kommende år indebærer, at det demografiske træk nedjusteres.

Beregningen af det demografiske træk skal generelt fortolkes varsomt. Beregningen er baseret på en række forudsætninger og skøn for befolkningsudviklingen mv., som er omfattet af usikkerhed. Justerede forventninger til befolkningsudviklingen kan således have betydning for væksten i det demografiske træk.

Det demografiske træk tager blandt andet ikke højde for mulige produktivitetsforbedringer i den offentlige sektor og indgår som ét blandt mange input i den løbende tilrettelæggelse af finanspolitikken. Det er et politisk valg, hvordan der prioriteres mellem tilførsel af flere ressourcer til offentlige forbrugsudgifter og fx lavere skat. Således kan de historiske udgiftsniveauer, som ligger til grund for beregningen af det demografiske træk, være udtryk for en politisk prioritering, god såvel som mindre god styring, lokale behov og ønsker mv.

Det skal desuden understreges, at der i beregningen af det demografiske træk ikke tages højde for, at omkostningen ved en ekstra bruger kan adskille sig fra de gennemsnitlige omkostninger pr. bruger. Navnlige hvad angår det kollektive offentlige forbrug, vil en stigning i befolkningen ikke automatisk afstedkomme en proportional stigning i udgifterne til forsvar, politi, administration mv.

Desuden indregnes ikke adfærsændringer, fx ændret uddannelsestilbøjelighed eller ændret træk på sundhedsvæsenet pga. af nye behandlingsmuligheder.

Det offentlige forbrug kan overordnet opdeles i individuelt og kollektivt offentligt forbrug, hvor det individuelle forbrug dækker over uddannelse (folkeskole, gymnasier og videregående uddannelse mv.), sundhedsvæsenet (medicin, hospitaler, plejehjem), social beskyttelse (daginstitutioner og hjemmehjælp) og fritid, kultur mv. Størstedelen af disse udgifter kan individualiseres på alder, køn og herkomstgrupper. Visse udgifter kan dog ikke individualiseres, fx udgifter til fritid og kultur, der ligesom det kollektive offentlige forbrug fordeles ligeligt blandt alle borgere.

Det demografiske træk er som udgangspunkt ikke sektorfordelt på kommuner, regioner og stat. Finansministeriet foretager imidlertid med usikkerhed en grov fordeling af udgiftsområderne på det individuelle offentlige forbrug:

- **Kommuner:** Folkeskole, dagpleje, hjemmehjælp, plejehjem og beskæftigelsesindsats.
- **Regioner:** Hospitaler, sygesikring og medicin.
- **Stat:** Undervisning (bl.a. gymnasier og videregående uddannelse, men ekskl. folkeskole) og kultur, fritid mv.

Det kollektive offentlige forbrug fordeles med 2/3 til staten og 1/3 til kommunerne. Der indregnes således ikke kollektivt offentligt forbrug til den regionale sektor. Endeligt er øvrige sociale udgifter og øvrige sundhedsudgifter beregnings-teknisk fordelt mellem sektorerne.

Det bemærkes i tillæg hertil, at fx kommunernes serviceudgifter vedrører de offentlige udgifter i *budgetmæssig/regnskabsmæssig sammenhæng*, mens det offentlige forbrug er en udgiftspost i *nationalregnskabsmæssig sammenhæng*. Der er således ikke en direkte sammenhæng mellem opgørelsen af kommunernes serviceudgifter og opgørelsen af det offentlige forbrug – og dermed det demografiske træk – i nationalregnskabet.

Frem mod 2025 udgør væksten i det demografiske træk ca. 17½ mia. kr. (2020-priser, målt i forhold til 2019) svarende til en gennemsnitlige årlig vækstrate på 0,60, jf. *tabel 1*. Den procentvise vækst fordelt på sektorer er opgjort med én decimal efter vanlig praksis.

I *Opdateret 2025-forløb, august 2019* er væksten i det demografiske træk opgjort i forhold til niveauet i 2020, dvs. væksten i 2021-2025. I *Opdateret 2025-forløb, august 2019* er væksten således beregnet til ca. 15 mia. kr. i 2021-2025. Det skal ses i lyset af, at det finanspolitiske råderum aktuelt måles fra udgiftsniveauet i 2020, fordi det finanspolitiske råderum i 2020 udmøntes i forbindelse med finanslovforslaget og finansloven for 2020. Forskellen mellem væksten i det demografiske træk målt fra hhv. 2019- og 2020-niveauet på ca. 2½ mia. kr. skyldes således alene, at der indgår et år mindre i den opgørelse, som fremgår af det opdaterede 2025-forløb.

Tabel 1**Vækst i det demografiske træk fordelt på sektorer, 2020-2025**

Mia. kr. (2020-priser)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2020-2025 (akk.)	2021-2025 (akk.)
Vækst i det samlede demografiske træk	2½	2½	3	3	3	3½	17½	15
- Kommuner	1	1	1½	1½	2	2	9	8
- Regioner	1	1	1	1	1	1	6½	5½
- Stat	½	½	½	½	½	½	2	1½
Pct.vis vækst							2020-2025 (gns.)	2021-2025 (gns.)
Vækst i det samlede demografiske træk	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,55	0,60
- Kommuner	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	0,8	0,6	0,6
- Regioner	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,9	0,8
- Stat	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3

Anm.: Væksten i det demografiske træk er opgjort i halve mia. kr. efter vanlig praksis, og derfor kan den beregnede sum afvige fra totalen.

Kilde: Danmarks Statistik, *Opdateret 2025-forløb, august 2019* og egne beregninger.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister